

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Hirvelä, Tuija

Title: YKIn osallistajat : keitä ovat suomen kielen keskitason osallistajat ja miten he menestyvät tutkinnoissa?

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Opetushallitus

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Hirvelä, T. (2024). YKIn osallistajat : keitä ovat suomen kielen keskitason osallistajat ja miten he menestyvät tutkinnoissa?. In T. Leblay, & S. Ahola (Eds.), Yleiset kielitutkinnot 30 vuotta (pp. 56-62). Opetushallitus. Raportit ja selvitykset, 2024: 8. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/yleiset-kielitutkinnot-30-vuotta>

YKIn osallistujat – keitä ovat suomen kielen keskitason osallistujat ja miten he menestyvät tutkinnossa?

Johdanto

Yleisten kielitutkintojen (YKI) yhdeksän eri kielen tutkintoon on 30 vuoden aikana osallistunut jo yli 160 000 osallistujaa. Selkeästi lukumäärällisesti suurin tutkinto on suomen kielen keskitason tutkinto, jonka tutkintotodistuksen on saanut 112 940 osallistujaa. Tällä hetkellä osallistujien määrä suomen kielen keskitason tutkinnossa on hienoisessa nousussa koronavuosien notkahduksen jälkeen.

Yleisten kielitutkintojen osallistujia on tutkittu jonkin verran viimeisen vuosikymmenen aikana. On selvitetty esimerkiksi osallistujien taustamuuttujien merkitystä tutkinnossa menestymiselle (Ahola & Hirvelä, 2016) ja osallistujien ensikieltä ja kansalaisuuksia laajan tausta-aineiston (2012–2021) avulla (Hirvelä, 2023). Lisäksi muutamissa tutkimuksissa on keskitytty tiettyjen ensikieliryhmien, kuten vironkielisten (Honko, Ahola & Hirvelä, 2021) ja venäjänkielisten (Ahola & Hirvelä, 2024) menestymiseen suomen kielen tutkinnossa. Tutkimuksista voidaan havaita, että YKIn osallistujajoukko on hyvin moninainen ja että se on muuttunut vuosien myötä. YKIn tausta-aineisto antaa paljon tietoa tutkintoon osallistuvista, mutta se on myös harvinaislaatuinen aineisto siinä mielessä, että sen kautta saadaan lisätietoa Suomessa asuvista ensikieliryhmistä ja suomi toisena kielenä -oppijoista.

YKIssä on kerätty taustatietoa osallistujista koko historian ajan. Vapaaehtoisesti vastattava taustakysely oli paperinen lomake vuoteen 2017 asti. Vuoden 2017 lopussa taustakysely siirrettiin Webropol-kyselysovellukseen, minkä jälkeen osallistuja on saanut sen vastattavaksi omaan sähköpostiinsa ennen tutkintopäivää. Tämä on mahdollistanut myös kyselyn laajentamisen ja kysymysten kohdentamisen tutkintokieliakohtaisesti. Osallistujalle lähetettävä taustakysely on YKIn kehittämisen näkökulmasta tärkeä työkalu ja osa laadunvarmennusta (ks. Ahola, Neittaanmäki & Hirvelä tässä teoksessa). Kyselyn avulla saadaan tietoa osallistujien taustoista, joiden avulla voidaan varmistaa, että kielitestien sisällöt vastaavat osallistujien tarpeita.

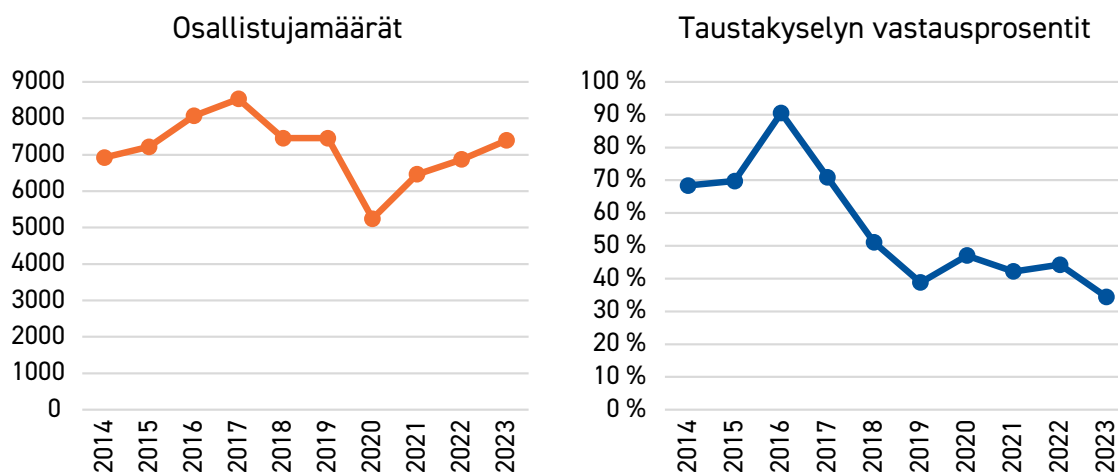
Tässä artikkelissa keskitytään YKIn edelliseen vuosikymmeneen eli vuosiin 2014–2023. Aikaisemmilta vuosilta YKIn osallistujista on raportoitu mm. Yleiset kielitutkinnot 20 vuotta -julkaisussa (Neittaanmäki & Hirvelä, 2014). Aluksi esittelen osallistujamäärien ja taustakyselyn vastausprosentin kehitystä vuosina 2014–2023 ja sen jälkeen osallistujien tutkintotodistusten käyttötarkoituksia. Osallistujaprofiilin kuvauksessa hyödynnän osallistujien demografisia muuttujia (ikä, sukupuoli ja ensikieliset/kansalaisuudet) ja osallistujien peruskoulutusta sekä sosioekonomista asemaa. Lopuksi käsittelen puhumisen, kirjoittamisen ja tekstin- ja puheen ymmärtämisen taitotasoarvioiden kehittymistä kuvioiden avulla tarkastelujakson aikana.

Lukumäärät ja vastausprosentit YKIssä vuosina 2014–2023

Suomen kielen keskitason tutkinnon suoritti 71 607 henkilöä vuosina 2014–2023. Suorituksia oli melkein tuplasti enemmän kuin vuosien 2004–2013 aikana. Näinä vuosina suorittajamäärän huippu oli vuonna 2017, minkä jälkeen suorittajamäärät lähtivät laskuun. Tätä laskua selittävät osittain

korona-ajan rajoitukset tutkinnon järjestämiselle. Vuonna 2023 suorittajamäärät ovat taas olleet hienoisessa nousussa (ks. kuvion 1 vasemmanpuoleinen kuvio).

Taustakyselyyn vastasi 40 589 osallistujaa, mutta vuotuinen vastausprosentti taustakyselyyn on laskenut tarkastelujakson aikana (ks. kuvion 1 oikeanpuoleinen kuvio). Kyselyyn vastanneiden määrä on kuviossa suhteutettu kyseisen vuoden kokonaissuorittajamäärään. Koska vuosilta 2014, 2015, 2017, 2018 ja 2023 on jäänyt lähettämättä yhden tutkintokerran taustakysely, näiden vuosien vastausprosentit ovat hieman todellista vastausprosenttia pienempiä.

KUVIO 1. SUOMEN KIELEN KESKITASON TUTKINNON OSALLISTUJAMÄÄRÄN JA TAUSTAKYSELYN VASTAUSPROSENTIN KEHITYS VUOSINA 2014–2023

Taustakyselyn vastausprosentissa tapahtui olennainen muutos vuoden 2018 kohdalla, jolloin taustakysely siirrettiin Webropol-sovellukseen. Sähköpostin kautta lähetetty kysely ei ole tavoittanut osallistujia niin hyvin kuin paperinen taustatietolomake, joka täytettiin tutkintopaikalla tutkintopäivän aikana. Verkkopohjaiseen taustakyselyyn on mahdollista vastata suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Vaikuttaa siltä, että etenkin sellaiset osallistujat, joiden kielitaito ei vielä ole riittävällä tasolla, eivät ole vastanneet taustakyselyyn. Vastausprosenttiin saataisiin parannusta, jos taustakysely voitaisiin täyttää jo ilmoittautumisen yhteydessä.

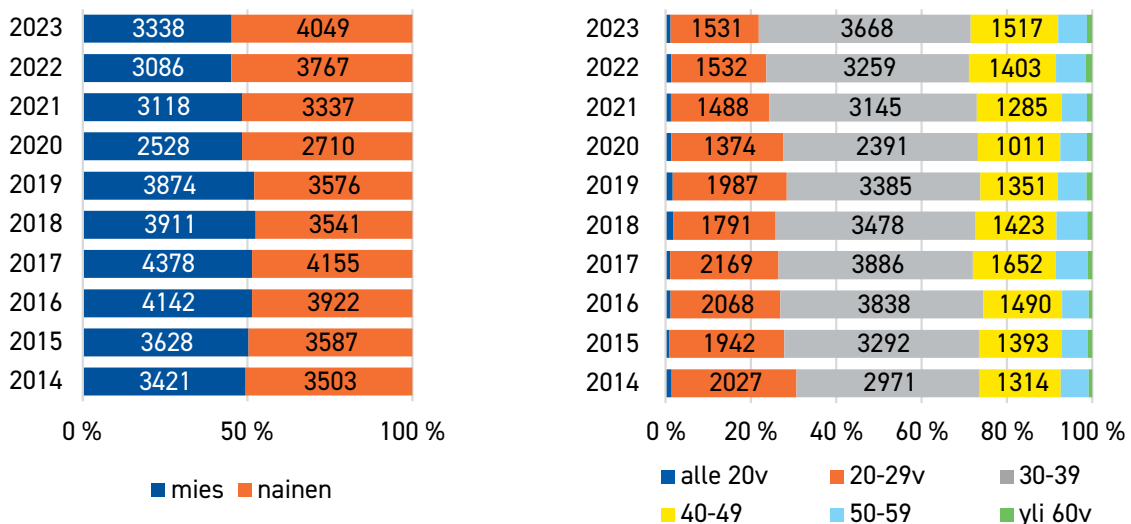
Tutkintotodistuksen käyttötarkoitus

Suomen kielen keskitason tutkintotodistusta voidaan käyttää moneen tarkoitukseen. Taustakyselyssä todistuksen käyttötarkoitukseen liittyvä kysymys on monivalintakysymys, ja vastatessaan kysymykseen osallistuja voi valita useita eri tutkintotodistuksen käyttötarkoituksia. Tutkintotodistuksella voi osoittaa kielitaitovaatimuksen hakiessaan kansalaisuutta, tai tutkintotodistus käy opiskelupaikan hakuun, ja myös työnantajat usein vaativat suomen kielen taidosta virallista todistusta. Kymmenen vuoden aikana suorittajista keskimäärin 78 % on ilmoittanut kansalaisuuden haun ylivoimaisesti suurimmaksi tutkintotodistuksen käyttötarkoitukseksi. Osallistujat käyttivät taustatietojen mukaan tutkintotodistusta myös työnhakuun (32 %) ja opiskelupaikan hakuun (25 %). Tutkintotodistuksen käyttötarkoitusten prosentit ovat pysyneet samansuuruisina edelliseen 10-vuotiskauteen verrattuna.

Demografiset muuttajat (ikä, sukupuoli ja ensikieliset)

Kuviossa 2 on esitelty osallistujien sukupuoli- ja ikäjakauman muutosta vuosina 2014–2023. Kuvion 2 vasemmanpuoleisesta kuviossa nähdään, että osallistujista oli keskimäärin puolet naisia ja puolet miehiä koko tarkastelujakson aikana. Sukupuolten esiintyvyyden vaihteluun vaikuttaa usein se, miten erilaiset kansalaisuusryhmät osallistuvat YKI-tutkintoon. Vuosina 2015–2019 oli hieman enemmän miehiä, koska Suomeen tuli tuona aikana paljon miehiä arabiankielisistä maista. Naisten osuus osallistujista on ollut kasvussa muutamien viimeisempien vuosien aikana, ja tarkasteluvuonna 2023 naisia oli osallistujista 54,8 %. Naisten osuuden kasvuun on vaikuttanut mm. Venäjän aloittama sota Ukrainaa vastaan, minkä vuoksi Ukrainasta saapui Suomeen paljon naisia pakolaisina (ks. tarkemmin Maahanmuuttoviraston (Migri) tilapäisen suojelun tilastot).

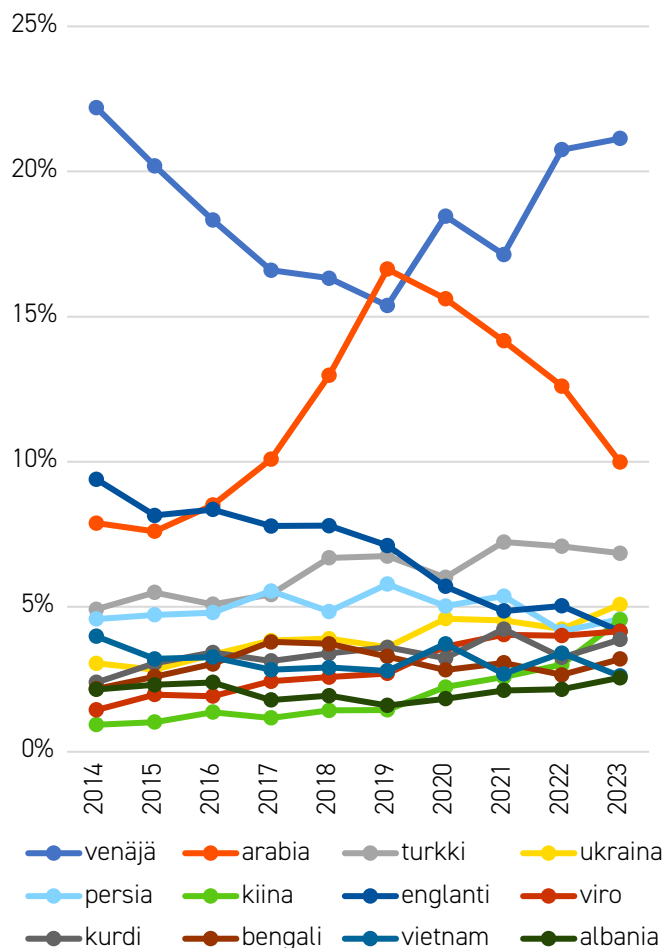
Kuvion 2 oikeanpuoleisessa kuviossa on osallistujien ikä luokiteltuna kymmenen vuoden jaksoihin. Vuonna 2023 lähes puolet osallistujista (49,6 %) oli 30–39-vuotiaita, ja sekä 20–29-vuotiaiden että 40–49-vuotiaiden ikäryhmissä oli molemmissa vajaa 21 % kaikista osallistujista. Tässä on tapahtunut muutos edelliseen vuosikymmeneen nähden: 30–39-vuotiaiden ikäluokka on kasvanut noin viidellä prosentilla ja 20–29-vuotiaiden määrä on vähentynyt lähes kymmenellä prosentilla. Tämä voi olla seurausta siitä, että nuoremmat osallistujat voivat osoittaa kansalaisuuden edellytyksenä olevan kielitaidon suorittamalla toisen asteen koulutuksen suomen kielellä.

KUVIO 2. SUOMEN KIELEN KESKITASON TUTKINNON SUKUPUOLI- JA IKÄJAKAUMAT VUOSINA 2014–2023

YKI-tutkinnossa suomen kielen keskitason tutkinnon suorittajien ensikielten kirjo on laaja; aineistossa luokiteltiin 82 ensikieltä, joista löytyi vähintään 20 puhujaa tarkastelujaksolla. Kuvion 3 vasemmanpuoleisessa kuviossa esitellään suomen kielen keskitason tutkintoon osallistuneiden yleisimmät 22 ensikieltä vuonna 2023 ja oikeanpuoleisessa kuviossa 12 suurimman ensikielen vuotuiset prosentuaaliset osuudet edellisen kymmenen vuoden ajalta.

Ensikieli	% (n=49 971)	Muutos
venäjä	21,14 %	nouseva
arabia	9,98 %	huipukas
turkki	6,84 %	nouseva
ukraina	5,07 %	nouseva
persia	4,57 %	tasainen
kiina	4,54 %	nouseva
englanti	4,15 %	laskeva
viro	4,15 %	nouseva
kurdi	3,87 %	tasainen
bengali	3,20 %	nouseva
vietnam	2,61 %	nouseva
albania	2,55 %	tasainen
urdu	2,27 %	tasainen
nepali	2,21 %	tasainen
thai	1,37 %	tasainen
tamili	1,29 %	tasainen
filipino	1,01 %	tasainen
ranska	0,93 %	tasainen
somali	0,93 %	laskeva
yoruba	0,90 %	laskeva
espanja	0,73 %	tasainen
ruotsi	0,42 %	tasainen

KUVIO 3. SUOMEN KIELEN KESKITASON TUTKINNON SUURIMMAT ENSIKIELET VUONNA 2023

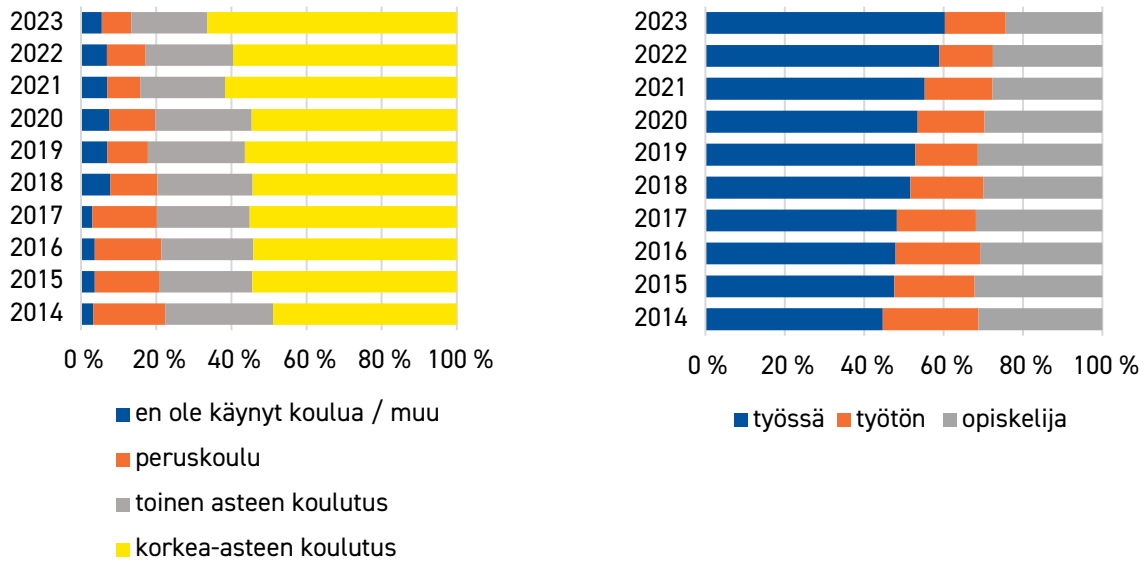
Tarkastelujakson aikana eri ensikieltä puhuvien määrissä on tapahtunut muutoksia. Suurimman ensikieliryhmän, venäjänkielisten, osuus on tarkastelujakson aikana laskeva, ja heidän osuutensa kaikista osallistujista on vaihdellut välillä 15–22 %, mutta vuoden 2019 jälkeen heidän määränsä on ollut taas nousussa. Toiseksi suurimman ensikieliryhmän, arabiaa puhuvien, määrä on myös vaihdellut tarkastelujakson aikana siten, että osallistujamäärän huippu saavutettiin vuonna 2019, minkä jälkeen osallistujamäärä on ollut hienoisessa laskussa. Tällä hetkellä osallistujamäärän kasvua on havaittavissa seuraavissa ensikieliryhmissä: turkki, ukraina, kiina ja viro.

Osallistujien peruskoulutus ja sosioekonominen asema

Suomen kielen keskitason tutkintoon osallistuvista suurin osa on korkeasti koulutettuja. Tarkastelujakson aikana taustakyselyyn vastanneista 56 % oli korkeakoulututkinnon suorittaneita ja neljäsosalla oli toisen asteen koulutus. Vain viisi prosenttia osallistujista ei ollut käynyt lainkaan koulua. Vuonna 2023 korkea-asteen koulutuksen saaneita oli jo kaksi kolmasosaa kyselyyn vastanneista, ja tämän ryhmän edustajien lukumäärä onkin tuplaantunut edelliseen vuosikymmeneen nähden.

Osallistujien sosioekonominen asema esitetään taustatietokyselyssä asteikolla työssä, työtön tai opiskelija, ja näihin ryhmiin kuului 93,5 % taustatietokyselyyn vastanneista. Loput 6,5 % vastaajista olivat esimerkiksi kotiäitejä tai eläkeläisiä. Työssäkäyviin yhdistettiin myös työharjoittelussa olevat henkilöt, ja opiskelijaluokkaan laskettiin kuuluvaksi myös kotoutumiskoulutuksen tai

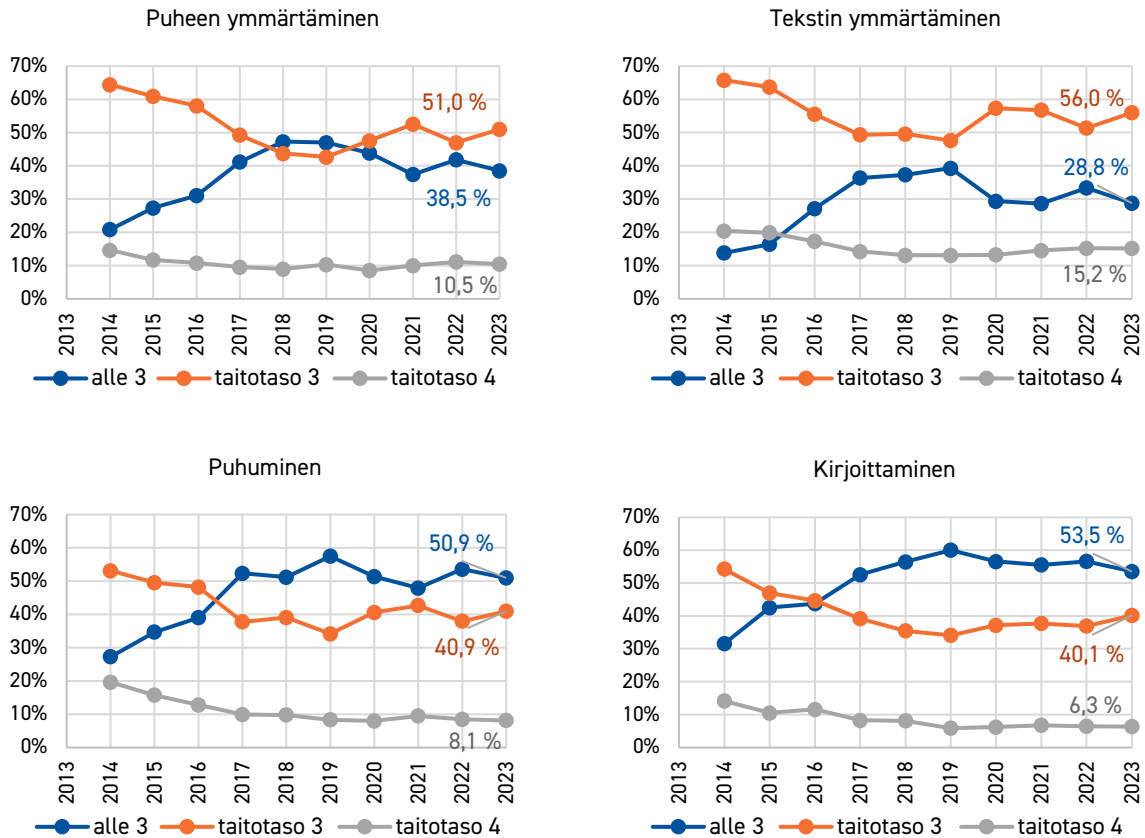
työvoimakoulutuksen opiskelijat. Kymmenen vuoden aikana yhä suurempi osa osallistujista on ollut työelämässä mukana olevia, sillä vuonna 2023 työssäkäyvien määrä oli jo 60 %.

KUVIO 4. SUOMEN KIELEN KESKITASON TUTKINNON OSALLISTUJIEN PERUSKOULUTUS JA SOSIOEKONOMINEN ASEMA

Osallistujien menestyminen YKI-tutkinnossa

Tässä luvussa kerrotaan lyhyesti kuvioiden avulla, miten osallistujat ovat menestyneet yleisten kielitutkintojen suomen kielen keskitason tutkinnossa neljässä osataidossa vuosina 2014–2023. Kuviossa 5 on puheen ja tekstin ymmärtämisen sekä puhumisen ja kirjoittamisen tulokset, joista voidaan nähdä, miten osallistujien saamien taitotasoarvioiden (taso 3 ~B1 (oranssi) ja taso 4 ~B2 (harmaa)) suhteelliset prosenttiosuudet ovat muuttuneet tarkastelujakson aikana. Kuviossa 5 oranssi viiva kuvaa taitotason 3 ja harmaa viiva taitotason 4 saavuttaneiden prosentuaalista osuutta tarkastelujakson aikana. Sinisellä viivalla puolestaan on merkitty niiden osallistujien suhteelliset prosenttiosuudet, jotka eivät saavuttaneet keskitason kriteereitä tarkastellusta osataidosta ja näin ollen saivat todistukseensa kyseisestä taidosta taitotasoarvioksi alle 3.

KUVIO 5. SUOMEN KIELEN KESKITASON TUTKINNON OSALLISTUJIEN TAITOTASOARVIOT OSATAIDOITTAIN VUOSINA 2014-2023

Tarkastelujakson osallistujista noin 60 % on osannut valita oikean tutkintotason, koska he ovat saaneet tutkinnon eri osataidoista taitotasoarvion 3 tai 4. Loput osallistujista (noin 40 %) ovat saaneet tutkintotodistukseensa merkinnän alle 3. Heikosti menestyneiden osallistujajoukon kokoa kasvattavat ne osallistujat, jotka tulevat tutkintoon liian aikaisin ja joiden kielitaito ei ole vielä kehittynyt riittävästi. Jotta osallistuja saavuttaisi taitotason 3, tavallisesti se vaatii noin neljän vuoden suomen kielen opintoja. Tämä havaittiin, kun verrattiin osallistujien kielipintojen määrää tutkintotuloksiin. Lisäksi osallistujien taustojen ja tulosten vertailu osoittaa, että ymmärtämistaidot kehittyvät nopeammin taitotasolle 3 kuin tuottamistaidot.

Tutkintotulosten mukaan osallistujat ovat tarkastelujakson aikana onnistuneet parhaiten tekstin ymmärtämisessä, kun taas puheen ymmärtämisessä ja tuottamistaidoissa on ollut vaikeampaa saavuttaa taitotaso 3 tai 4. Kaikissa osataidoissa on havaittavissa tulosten heikentymistä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Parhaiten osallistujat ovat menestyneet vuoden 2017 jälkeen tekstin ymmärtämisessä, jossa taitotason 3 osuus vaihtelee välillä 50–57 %. Puheen ymmärtämisen tulokset taitotasolla 3 ovat samansuuntaisia, mutta taitotason 3 saavuttaneita on keskimäärin 5 % vähemmän verrattuna tekstin ymmärtämiseen. Puhumisen ja kirjoittamisen taitotason 3 saaneiden suhteelliset osuudet ovat samansuuntaisia keskenään, paitsi että kirjoittaminen on ollut heikompi taito verrattuna puhumisen taitoon vuoden 2019 jälkeen. Kielitaidon heikentymisestä kertoo myös arvion alle 3 todistukseensa saaneiden määrän kasvu, sillä taitotasoarvion alle 3 saaneiden suhteelliset osuudet ovat kasvaneet vuoden 2018 jälkeen. Taitotason 4 saavuttaneiden osallistujien määrässä on tapahtunut myös pientä laskua, mikä myös viestii osallistujien kielitaidon heikentymisestä tai siitä, että testiin tullaan aikaisemmin kuin vielä vuosia sitten. Jos tarkastellaan vielä tarkemmin

yhden testivuoden tuloksia, esimerkiksi vuonna 2023 tekstin ymmärtämisestä vähintään taitotason 3 saavutti 71 % osallistujista, kun puheen ymmärtämisessä vähintään taitotason 3 saavuttaneita oli 62 %. Tuottamisen taidoissa tulokset näyttivät heikoimmilta: puhumisessa 49 % osallistujista sai todistukseensa taitotason 3 ja kirjoittamisessa vain 46 % osallistujista ylsi taitotasolle 3.

Syitä tulosten heikentymiseen on varmasti monia, mutta yksi syy voi olla se, että tutkintotodistuksella on yksilön elämän kannalta suuri merkitys. Mitä suurempi merkitys tutkintotodistuksella on henkilön elämän kannalta, sitä todennäköisempää on se, että henkilö osallistuu tutkintoon liian aikaisin suhteessa saavuttamaansa kielitaitoon.

Kirjallisuus

Ahola, S. & Hirvelä, T. 2016. Mikä merkitys osallistujan taustatekijöillä on menestymiseen kielitestissä? *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 7(4).

<http://www.kieliverkosto.fi/article/mika-merkitys-osallistujan-taustatekijoilla-on-menestymiseen-kielitestissa/>

Ahola, S. & Hirvelä, T. 2024. Venäjänkielisten suomen puhumisen taito taustamuuttujien valossa. *Idäntutkimus*, 31(1), 4-21.

Hirvelä, T. 2023. Yleisten kielitutkintojen osallistujien monet kasvot. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 14(2). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2023/yleisten-kielitutkintojen-osallistujien-monet-kasvot>

Honko, M., Ahola, S. & Hirvelä, T. 2021. Vironkielisten osallistujien kielitaito Yleisten kielitutkintojen suomen kielen testissä. *Lähivördlusi. Lähivertailuja*, 31, 114-152. <https://doi.org/10.5128/lv31.04>

Neittaanmäki, R. & Hirvelä, T. 2014. Yleisten kielitutkintojen osallistujat taustatietojen valossa. Teoksessa *Yleiset kielitutkinnot 20 vuotta*, Leblay, T., Lammervo, T., Tarnanen, M. (toim.) Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2014:16. Juvenes Print-Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere. Verkkoersio http://www.opf.fi/download/161916_yleiset_kielitutkinnot_20_vuotta.pdf

Verkkolähteet

Maahanmuuttovirasto 2024. Tilapäisen suojelun tilastot <https://tilastot.migri.fi/>